

Lin för livet

Tänk om ...

... det fanns en växt där hela växten gick att använda, på de mest olika sätt, som byggmaterial eller till fina spetsar och papper.

... det gick att odla kläder.

... det fanns en växt med starka fibrer, som bara behövde vind, vatten, jord och sol för att trivas.

Utställningen *Lin för livet* och den här foldern är framtagen av Sveriges hemslöjdskonsulenter/regionala utvecklare inom slöjd.

Foto: Ann-Sofie Svansbo (bild till virkbeskrivning, sista uppslaget) och Maja Kristin Nylander (omslagsbild och övriga bilder)

Länge leve linet

Lin är en mångsidig växt med en fantastisk historia. Redan för 6 000 år sedan visste egyptierna hur linne blir till. I Sverige var linnet livsviktigt fram tills att bomullen introducerades. I dag är linet viktigt igen för att det är en fiber som vi kan odla och utvinna här, där vi är. Och vi kan göra det på ett hållbart sätt.

Lin för livet är en disktrasa som torkar köksbordet en regnig tisdagsmorgon. Det är en skjorta som du har på dig på jobbmötet. Lin för livet är handduken du sveper om dig efter ett dopp i havet, påslakanet i sängen, duken på födelsedagskalaset, det återanvändbara kaffefiltret, golvet du går på.

I den utställning som du nu ska få se har vi samlat lin från hela Sverige, en inblick i det lin som finns i livet, för livet.

Varför är lin så bra?

Linne är skönt att bära och ventilerar fukt och värme. Dessutom har det bra uppsugningsförmåga vilket gör att det passar fint till handdukar och disktrasor.

Lin är en av de starkaste växtfibrer som finns. Det gör att linne är tåligt, slitstarkt och kan användas länge. Därför är det bra för textilier som sängkläder. Att använda linnetyger i kläder och inredning är bra för miljön. Om du vet hur du ska förvara och sköta om ditt linne kan det hålla längre än du!

Linnet är en växt som nästan inte kräver några kemikalier under odlingen, bara lite gödsel. Eftersom linet odlas i relativt kalla länder är angreppen av skadesekter begränsade. Det förekommer dock ogräsbekämpning i kommersiell odling av lin.

Bidra till hållbar konsumtion och produktion

De globala målen – Agenda 2030 – är en plan med 17 punkter som världens länder har tagit fram för att skapa en hållbar framtid för vår planet och alla dess invånare.

Mål 12 handlar om hållbar konsumtion och produktion. Omställning till en hållbar konsumtion och produktion av varor och tjänster är en nödvändighet för att minska negativ påverkan på klimat och miljö samt människors hälsa. Textilindustrin är en av de smutsigaste i världen, och allt linne produceras inte under de bästa förhållanden.

Reducera

Reducera dina inköp av textil. Tänk efter innan du köper nytt.

Reparera

Laga dina kläder och textilier om det behövs.

Redesigna

Sy om eller använd materialet till något annat om du tröttnat.

Återanvänd

Textiler som är hela och rena: sälj eller lämna till second hand.
Trasiga kläder: kan bli trasor att använda när du städar.

Återvinn

Sortera bort trasiga textilier från hushållsavfallet lämna in dem för återvinning.

Linberedning – från växt till textil fiber

Skörda lin

När knopparna börjar mörkna och de nedersta bladen på linstjälken faller av, är det dags att skörda linet. Det rycks upp med rötterna och binds ihop till kärvar, som får torka.

Fröreppning

Toppen på linstråna dras över en frörepa eller kam, så att frökapslarna faller av.

Rötning

För att lossa fibrerna från vedämnena så rötas linet. Det kan ske genom att linet läggs ut till rötning på land, i vatten eller med hjälp av enzymer. Efter rötningen torkas linet på nytt.

Bråkning

Stjälkarna bryts sönder genom att det läggs på ett hårt underlag och vedämnena krossas med en träklubba eller med hjälp av en bråka. Bråkan har en fast del som linet sakta dras över, samtidigt som man bankar på det med en rörlig bråkarm.

Skäktning

Vid skäktningen slår man bort de brutna vedämnen som sitter kvar i fibrerna, med hjälp av en skäktniv.

Häckling

Linfibrerna dras försiktigt över en häckla, som består av en träbräda med spikar. Ofta använder man tre olika häcklor. Först en grovhäckla där spikarna är grova och sitter glest. Mellanhäcklan har finare spikar som sitter tätare. Finhäcklan har tätast och finast spikar och den brukar man använda först när det är dags att spinna linet.

Sköt om ditt linne så det lever länge

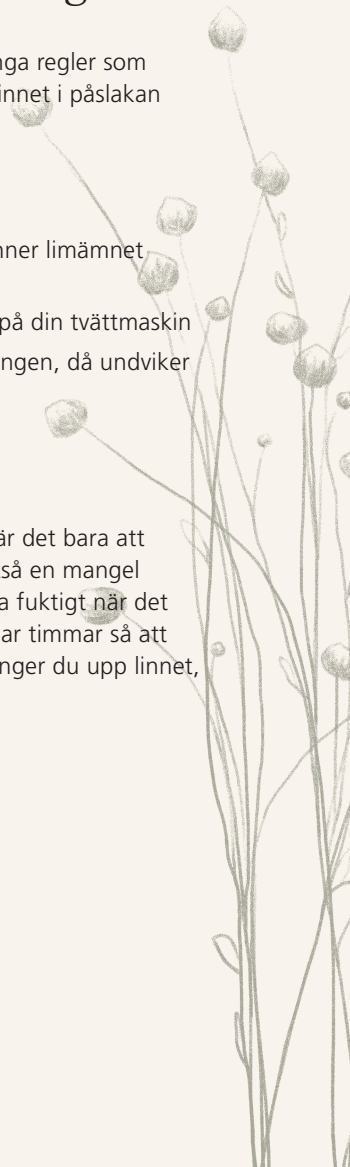
Att ta hand om linnet kan verka komplicerat, det finns många regler som lever kvar sedan gammalt. I dag är det mer accepterat att linnet i påslakan och kläder är lite skrynkligt.

Här är det viktigaste att tänka på när du tvättar linne:

- Tvätta i högst 60 grader. Vid högre temperaturer försvinner limämnet pektin och linnet blir inte lika glansigt igen.
- Centrifugera så lite som möjligt, om du kan välja detta på din tvättmaskin
- Blöt upp linnet ordentligt innan du tvättar det första gången, då undviker du att få veck som inte går bort
- Undvik att torktumla linnet, då blir det luddigt

Mangling

Kanske har du en mangel i källaren eller i tvättstugan? Då är det bara att testa sig fram. Vill du mangla linne så är en kallmangel, alltså en mangel som inte värmer tyget, det bästa. Tänk på att linnet ska vara fuktigt när det manglas. När du har fuktat det, låt det ligga i en påse ett par timmar så att fukten sprider sig i hela textilen. När manglingen är klar hänger du upp linnet, till exempel över en stol, så att det torkar helt.

Virka en nätkasse i lingarn

Växbo lingarn 12/2

Virknål nr 3

fm = fast maska

sm= smygmaska

lm = luftmaska

Lägg upp 7 lm, sammanfoga till en ring med en sm.

Virka 10 lm, gör ett omtag om ringen med en fm. Upprepa 13 gånger.

Nu har du 14 "blomblad" som är botten i din kasse.

Varv 1: virka 5 lm, gör ett omtag omkring första bågen (blombladet). *Virka 7 lm och gör ett nytt omtag omkring nästa båge med 1 fm, fortsätt på samma sätt varvet runt*.

Varv 2: samma som varv 1.

Varv 3: är ett ökningsvarv. *Virka 7 lm, gör en fm i den fasta maskan på föregående varv, virka 7 lm, gör ett omslag med en fm om närmaste båge* upprepa varvet ut. Nu har du dubbelt så många bågar.

Varv 4 och 5: virka 7 lm gör ett omslag genom varje båge med fm upprepa hela varvet ut.

Varv 6: virka 5 lm, gör ett omtag omkring varje båge med en fast maska hela varvet ut.

Fortsätt på samma sätt tills kassen är så stor som du vill ha den.

Avslutning och handtag

Virka 4 fm i varje båge runt om hela öppningen upptill på kassen. Lägg upp 50 lm för handtag utan att ta av tråden fäst handtaget 8 bågar bort och virka fm m utefter hela handtaget tillbaka, fäst handtaget. (För bredare handtag virkas flera varv). Lägg upp 50 lm för handtaget mittemot och gör på samma sätt.

Tack!

Till dig som tagit del av utställningen *Lin för livet*. Vi som står bakom den är Sveriges hemslöjdskonsulenter och regionala utvecklare inom slöjdområdet. Vi vill också tacka våra bidragsgivare som gjort utställningen möjlig: Nämnden för hemslöjdsfrågor, Estrid Ericssons Stiftelse, Kungliga Patriotiska Sällskapet, Stiftelsen Längmanska Kulturfonden och Föreningen Sveriges Hemslöjdskonsulenter.

Läs mer om lin och linne

Läs mer om lin och linne på www.hemslöjdsguiden.se.

